

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ТАВРІЙСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ
Кафедра «Публічне управління, адміністрування та права»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедрою

д.н.держ.упр., доц. _____ Г.В.Ортіна

«___» _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Трудове право»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 073 «Менеджмент»
факультет економіки та бізнесу

2017-2018 н.р.

Робоча програма «Трудове право» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент». - Мелітополь, ТДАТУ, 2018. -16 с.

Розробники: Нестеренко О.М., викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Публічне управління, адміністрування та право»

Протокол № _ від «__» ____ 20__ року

Завідувач кафедри «Публічне управління, адміністрування та право»

д.н.держ.упр. _____ Г.В.Ортіна

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент»

Протокол № _ від «__» ____ 20__ року

Голова, доц. _____ А.А. Костякова

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 0305 «Економіка та підприємництво»	Варіативна	
Загальна кількість годин 90	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Курс	Семестр
		3-й	6-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота студента – 1 год.	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	36
		Практичні заняття	36
		Семінарські заняття	
		Самостійна робота	18
		Форма контролю: диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета. Метою навчальної дисципліни є вивчення основних положень трудового права України щодо поняття права людини на працю та його міжнародних правових стандартів; конституційних гарантій здійснення права на працю в Україні; кола суспільних відносин, які входять до предмета трудового права; методу, функцій, принципів та джерел трудового права; вивчення основних правових інститутів трудового права: забезпечення зайнятості і працевлаштування, трудового договору, робочого часу, часу відпочинку, оплати праці та ін.

Засвоєння цих знань надає можливість студентам засвоїти зміст основних положень трудового законодавства України та міжнародних нормативно-правових актів, ратифікованих Україною, судової практики з розгляду трудових спорів, а також застосовувати законодавство за конкретних обставин.

Завдання. Завдання дисципліни полягає у виробленні у студентів умінь визначати сферу застосування трудового законодавства; аналізувати і тлумачити чинне трудове законодавство; застосовувати норми трудового права під час розв'язання конкретного трудового спору; складати проекти юридичних документів: трудового договору; контракту; наказу про прийняття на роботу, переведення та звільнення працівника; колективного договору, інших локальних нормативно-правових актів.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- поняття, зміст і гарантії права людини на працю;
- предмет, метод, систему, принципи, функції трудового права;
- джерела трудового права, їх особливості та види;
- поняття та зміст трудових правовідносин, підстави їх виникнення і припинення, правовий статус суб'єктів;
- поняття трудового договору, його зміст, види та порядок укладення; підстави зміни та припинення;
- норми робочого часу і часу відпочинку; види відпусток і порядок їх надання;
- поняття про внутрішній трудовий розпорядок та трудову дисципліну, дисциплінарну відповідальність працівників;
- матеріальну відповідальність сторін трудового договору;
- основні положення охорони праці та здоров'я працівників на виробництві;
- порядок розгляду індивідуальних трудових спорів;
- порядок укладення та виконання колективних договорів та угод;
- порядок розгляду колективних трудових спорів.

Вміти:

- визначати сферу застосування трудового законодавства;
- аналізувати і тлумачити чинне трудове законодавство;
- застосувати норми трудового права при розв'язанні конкретного трудового спору;
- складати проекти: трудового договору; контракту; наказу про прийняття на роботу, переведення та звільнення працівника; колективного договору, локальних нормативно-правових актів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.: «Основні положення трудового права»

Тема 1. Трудове право як галузь права України [1, 3, 19 с. 5-34, 21 с. 74-86]

1. Поняття і предмет трудового права.
2. Особливості методу трудового права в ринкових відносинах.
3. Система трудового права.
4. Відмежування трудового права від суміжних галузей права.
5. Функції трудового права.
6. Джерела трудового права

Тема 2. Трудові правовідносини та їх суб'єкти [1, 3, 19 с. 47-85, 21 с. 116-117]

1. Поняття трудових правовідносин, умови і підстави їх виникнення.
2. Зміст трудових правовідносин.
3. Поняття суб'єктів трудового права, їх класифікація.
4. Наймані працівники як суб'єкти трудового права.
5. Власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган (роботодавець) як суб'єкт трудового права.
6. Підприємство, установа, організація як суб'єкти трудового права.
7. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.
8. Професійні спілки як суб'єкт трудового права.
9. Державні органи, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти трудового права.

Тема 3. Колективний договір, угода [1, 3, 19 с. 86-102, 21 с. 277-290]

1. Поняття колективного договору, угоди та їх сторони.
2. Зміст колективного договору.
3. Колективні угоди: поняття, сторони та їх зміст.
4. Порядок укладення колективного договору, угоди.
5. Дія колективного договору, угоди.
6. Відповідальність за порушення у сфері дії колективного договору, угоди.

Тема 4. Трудовий договір [1, 3, 19 с. 104-160, 21 с. 113-141]

1. Поняття, зміст, умови та форми трудового договору.
2. Зміна умов трудового договору.
3. Види трудового договору.
4. Контракт як особлива форма трудового договору.

5. Припинення трудового договору.
6. Розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк, та строкового трудового договору з ініціативи працівника.
7. Розірвання трудового договору з ініціативи власника (робото-давця).
8. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника (роботодавця) з окремими категоріями працівників за певних умов.

Тема 5. Робочий час [1, 3, 19 с. 181-200, 21 с. 141-155]

1. Поняття і нормативи робочого часу.
2. Види робочого часу та їх характеристика.
3. Поняття режиму робочого часу.
4. Спеціальні режими робочого часу:
 - 4.1. Робота змінами.
 - 4.2. Підсумковий облік робочого часу.
 - 4.3. Ненормований робочий час.
 - 4.4. Гнучкий графік роботи.
 - 4.5. Надурочні роботи.
 - 4.6. Режим роботи вахтовим методом.

Змістовий модуль 2: «Індивідуальне та колективне трудове право»

Тема 6. Час відпочинку [1, 3, 19 с. 201-211, 21 с. 141-155]

1. Поняття часу відпочинку і його види.
2. Відпустки — найтриваліший вид відпочинку.
3. Основні види відпусток.

Тема 7. Правове регулювання оплати праці [1, 3, 19 с. 212-223, 21 с. 155-170]

1. Поняття і види заробітної плати.
2. Структура заробітної плати.
3. Системи оплати праці. Преміювання працівників. Доплати і надбавки.
4. Сфери регулювання оплати праці.
5. Тарифна система оплати праці.
6. Особливості оплати праці і доплати в разі відхилення від нормальних умов праці.
7. Порядок виплати заробітної плати.
8. Відрахування із заробітної плати.
9. Гарантійні та компенсаційні виплати

Тема 8. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору [1, 3, 19 с. 230-243, 21 с. 181-198]

1. Поняття, підстави і умови матеріальної відповідальності сторін трудового договору.

2. Види матеріальної відповідальності працівників.
3. Визначення розміру заподіяної працівником шкоди і порядок її відшкодування.
4. Порядок відшкодування працівником шкоди, заподіяної під-приємству.
5. Матеріальна і моральна відповідальність роботодавця за за-подіяну працівникові шкоду.

Тема 9. Трудова дисципліна [1, 3, 19 с. 244-252, 21 с. 170-181]

1. Поняття трудової дисципліни і методи її забезпечення.
2. Внутрішній трудовий розпорядок.
3. Дисциплінарна відповідальність.
4. Порядок і строки застосування дисциплінарних стягнень.

Тема 10. Охорона праці [1, 3, 19 с. 252-270, 21 с. 198-213]

1. Поняття охорони праці як правового інституту трудового права.
2. Державна політика в галузі охорони праці.
3. Гарантії прав працівників на охорону праці.
4. Організація охорони праці на підприємствах, в установах, організаціях.
5. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

Тема 11. Трудові спори [1, 3, 19 с. 280-290, 21 с. 290-306]

1. Поняття трудових спорів і їх види.
2. Порядок вирішення індивідуальних трудових спорів.
3. Порядок вирішення колективних трудових спорів.
4. Право на страйк та його реалізація.

Тема 12. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю [1, 3, 19 с. 291-305, 21]

1. Поняття і основні види нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.
2. Органи державного нагляду і контролю за додержанням -законодавства про працю та охорону праці.
3. Громадський контроль у сфері трудового права.
4. Відповідальність за порушення трудового законодавства і правил охорони праці.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Основні положення трудового права							
1	Лекція 1	Трудове право як галузь права України	4	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Трудове право як галузь права України	-	-	4	-	6
	Лабораторна робота 1	-	-	-	-	-	-
	Самостійна робота 1	Трудове право як галузь права України	-	-	-	2	2
2	Лекція 2	Трудові правовідносини та їх суб'єкти	4	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Трудові правовідносини та їх суб'єкти	-	-	4	-	6
	Лабораторна робота 2		-	-	-	-	-
	Самостійна робота 2	Трудові правовідносини та їх суб'єкти	-	-	-	1	2,5
3	Лекція 3	Колективний договір, угода	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Колективний договір, угода	-	-	2	-	6
	Лабораторна робота 3		-	-	-	-	-

	Самостійна робота 3	Колективний договір, угода	-	-	-	1	2
4	Лекція 4	Трудовий договір	4	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Трудовий договір	-	-	4	-	6
	Лабораторна робота 4		-	-	-	-	-
	Самостійна робота 4	Трудовий договір	-	-	-	1	2
5	Лекція 5	Робочий час	4				
	Практичне заняття 5	Робочий час			4		6
	Лабораторна робота 5						
	Самостійна робота 5	Робочий час				1	2
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 42 год.			18	-	18	6	50
Змістовий модуль 2. Індивідуальне та колективне трудове право							
6	Лекція 6	Час відпочинку	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 6	Час відпочинку	-	-	2	-	4
	Лабораторна робота 6		-	-	-	-	-
	Самостійна робота 6	Час відпочинку	-	-	-	2	1
7	Лекція 7	Правове регулювання оплати праці	4	-	-	-	-
	Практичне заняття 7	Основи трудового права Правове регулювання оплати праці	-	-	4	-	4
	Лабораторна робота 7		-	-	-	-	-
	Самостійна робота 6	Правове регулювання оплати праці	-	-	-	2	1
8	Лекція 8	Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	2				

	Практичне заняття 8	Матеріальна відповідальність сторін трудового договору			2		
	Лабораторна робота 8						
	Самостійна робота 8	Матеріальна відповідальність сторін трудового договору				2	1
9	Лекція 9	Трудова дисципліна	2				
	Практичне заняття 9	Трудова дисципліна			2		4
	Лабораторна робота 9						
	Самостійна робота 9	Трудова дисципліна				2	2
10	Лекція 10	Охорона праці	2				
	Практичне заняття 10	Охорона праці			2		4
	Лабораторна робота 10						
	Самостійна робота 10	Охорона праці				2	2
11	Лекція 11	Трудові спори	2				
	Практичне заняття 11	Трудові спори			2		5
	Лабораторна робота 11						
	Самостійна робота 11	Трудові спори				1	2
12	Лекція 12	Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю	4				
	Практичне заняття 12	Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю			4		5
	Лабораторна робота 12						
	Самостійна робота 12	Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю				1	1

	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
<i>Всього за змістовий модуль 2 – 48 год.</i>			<i>18</i>	<i>-</i>	<i>18</i>	<i>12</i>	<i>50</i>
<i>Всього з навчальної дисципліни - 90 год.</i>							<i>100</i>

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Поняття і предмет трудового права.
2. Особливості методу трудового права в ринкових відносинах.
3. Система трудового права.
4. Відмежування трудового права від суміжних галузей права.
5. Функції трудового права.
6. Джерела трудового права
7. Поняття трудових правовідносин, умови і підстави їх виник-нення.
8. Зміст трудових правовідносин.
9. Поняття суб'єктів трудового права, їх класифікація.
10. Наймані працівники як суб'єкти трудового права.
11. Власник підприємства, установи, організації або уповноваже-ний ним орган (роботодавець) як суб'єкт трудового права.
12. Підприємство, установа, організація як суб'єкти трудового права.
13. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.
14. Професійні спілки як суб'єкт трудового права.
15. Державні органи, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти трудового права.
16. Поняття колективного договору, угоди та їх сторони.
17. Зміст колективного договору.
18. Колективні угоди: поняття, сторони та їх зміст.
19. Порядок укладення колективного договору, угоди.
20. Дія колективного договору, угоди.
21. Відповідальність за порушення у сфері дії колективного договору, угоди.
22. Поняття, зміст, умови та форми трудового договору.
23. Зміна умов трудового договору.
24. Види трудового договору.
25. Контракт як особлива форма трудового договору.
26. Припинення трудового договору.
27. Розірвання трудового договору, укладеного на невизначений строк, та строкового трудового договору з ініціативи працівника.
28. Розірвання трудового договору з ініціативи власника (робото-давця).
29. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціати-ви власника (роботодавця) з окремими категоріями працівників за певних умов.
30. Поняття і нормативи робочого часу.

31. Види робочого часу та їх характеристика.
32. Поняття режиму робочого часу.
33. Спеціальні режими робочого часу:
34. Робота змінами.
35. Підсумковий облік робочого часу.
36. Ненормований робочий час.
37. Гнучкий графік роботи.
38. Надурочні роботи.
39. Режим роботи вахтовим методом.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Поняття часу відпочинку і його види.
2. Відпустки — найтриваліший вид відпочинку.
3. Основні види відпусток.
 1. Поняття і види заробітної плати.
 2. Структура заробітної плати.
 3. Системи оплати праці. Преміювання працівників. Доплати і надбавки.
 4. Сфери регулювання оплати праці.
 5. Тарифна система оплати праці.
 6. Особливості оплати праці і доплати в разі відхилення від нормальних умов праці.
 7. Порядок виплати заробітної плати.
 8. Відрахування із заробітної плати.
 9. Гарантійні та компенсаційні виплати
 10. Поняття, підстави і умови матеріальної відповідальності сторін трудового договору.
 11. Види матеріальної відповідальності працівників.
 12. Визначення розміру заподіяної працівником шкоди і порядок її відшкодування.
 13. Порядок відшкодування працівником шкоди, заподіяної підприємству.
 14. Матеріальна і моральна відповідальність роботодавця за заподіяну працівникові шкоду.
 15. Поняття трудової дисципліни і методи її забезпечення.
 16. Внутрішній трудовий розпорядок.
 17. Дисциплінарна відповідальність.
 18. Порядок і строки застосування дисциплінарних стягнень.
 19. Поняття охорони праці як правового інституту трудового права.
 20. Державна політика в галузі охорони праці.
 21. Гарантії прав працівників на охорону праці.
 22. Організація охорони праці на підприємствах, в установах, організаціях.
 23. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.
 24. Поняття трудових спорів і їх види.
 25. Порядок вирішення індивідуальних трудових спорів.
 26. Порядок вирішення колективних трудових спорів.
 27. Право на страйк та його реалізація.

28. Поняття і основні види нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.
29. Органи державного нагляду і контролю за додержанням -законодавства про працю та охорону праці.
30. Громадський контроль у сфері трудового права.
31. Відповідальність за порушення трудового законодавства і правил охорони праці.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ІТЕРАТУРА

Базова

1. Конституція України. — К., 1996.
2. Загальна Декларація прав людини: Прийнята і проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10.12.1991.
3. Кодекс законів про працю України зі змінами та доповненнями станом на 15 листопада 2005.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 16.01.2003.
6. Господарський кодекс України.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення зі змінами і доповненнями станом на 01.06.06.
9. Закон України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 21.03.1991 // www.rada.gov.ua
10. Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991 // www.rada.gov.ua
11. Закон України “Про міжнародні договори України” від 14.10.1992 в редакції від 21.11.2002 // www.rada.gov.ua
12. Закон України “Про дію міжнародних договорів на території України” від 10.12.1991 // www.rada.gov.ua
13. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995 // www.rada.gov.ua
14. Закон України “Про відпустки” від 15.11.1996 // www.rada.gov.ua
15. Закон України “Про фермерське господарство” від 20.12.1991 // www.rada.gov.ua
16. Закон України “Про статус суддів” від 15.12.1992 // www.rada.gov.ua
17. Закон України “Про охорону праці” від 21.11.2002 // www.rada.gov.ua
18. Закон України “Про колективні договори і угоди” від 01.07.1993 // www.rada.gov.ua
19. Беззуб Б.С., Міхатуліна О.М. Трудове право України: Опорний конспект лекцій. — К.: МАУП, 2007. — 344 с.
20. Бойко М. Д. Трудове право України: Навч. посіб. — К.: “Орлана”, 2003. — 355 с.
21. Болотіна Н. Б. Трудове право України: Підручник. — 3-тє вид. — К.: Вікар, 2005. — 725 с.
22. Вишневецька С. В. Відносини несамостійної праці як пред-мет трудового

права // Науковий вісник Чернівецького університету. — Вип. 55. Сер.: Правознавство. — Чернівці: ЧДУ, 1999. — С. 59–62.

23. Гирич О. Т. Трудове право: Курс лекцій для студ. юрид. вузів та ф-тів. К.: ТП Прес, 2003. — 207 с.

24. Єсіпов І. Співвідношення норм цивільного і трудового -законодавства // Юридичний журнал. — 2005. — № 4.

25. Жернаков В. Правове регулювання праці: співвідношення трудового і цивільного права // Право України. — 2000. — № 7. — С. 49–53.

26. Києвець О. Міжнародний правовий статус трудящих міг-рантів // Юридичний журнал. — 2004. — № 4.

27. Короткін І. М. Трудове право: прийняття на роботу і звільнення: Навч.-метод. розробка. — 2-е вид. — К.: МАУП, 2000. — 87 с.

28. Корпенко Д. О. Основи трудового права: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: Вид-во А.С.К., 2003. — 655 с.

Допоміжна

29. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю/ Б. С. Стичинський, І. В. Зуб, В. Г. Ротань — 4-те вид., допов. та переробл. — К.: А. С. К., 2003. — 1024 с.

30. Неумивайченко Н. М. Особливості виконання, зміни та припинення трудових правовідносин державних службовців: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.05 // Націо-нальна юрид. академія ім. Я. Мудрого. — Харків, 2002. — 20 с.

31. Орловський О. Я. Зміст трудових правовідносин в сучасних умовах: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.05 // К.: Націон. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. — К., 2001. — 20 с.

32. Панікаров В. Д. Трудовое право: Конспект лекцій. — Харьков, 2002. — 107 с.

33. Пастухов В. П. Трудове право України: порядок ведення та оформлення кадрових документів: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: Алерта, 2005. — 279 с.

34. Пилипенко П. Д. Підстави виникнення індивідуальних трудових правовідносин. — К.: Знання, КОО, 2003. — 146 с.

35. Порівняльне трудове право / За ред. А. С. Мацко. — К.: МАУП, 2005.

36. Приходько С. Г. Трудове право України: Навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни; Київ. нац. економ. ун-т. — К., 2003. — 211 с.

37. Прокопенко В. І. Співвідношення понять “трудовий договір” і “контракт” у трудовому праві України // Вісн.

Академії правових наук України. — Харків, 1995. — № 3. — С. 109–117.

38. Прокопенко В. І. Трудове право України: Підручник. — Харків: “Консум”,

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

Internet:

3. <http://tamika-2000.narod.ru> - Твій правовий сайт
4. <http://www.farlep.net/~veritas> Спільнота юристів України